

drøftede, Planer, og i Førfningen ikke efter alt for stor Maaleftof; men jeg formener nu fom tidligere, at det vilde være det nyttigfte nu for Tiden: at fremme Culturen ved Hjælp af allerede tilværende Ugerbrug, og ikke ved Nybyggere.

Sindinggaard i October 1852.

S. U. Sjelstrup.

Landmandsforsamlingen i Kjøbenhavn,

i October 1852.

De i Trykken udgivne Beretninger om de tre Landmandsforsamlinger, fom have fundet Sted i Danmark — i 1845 i Randers, 1846 i Odense, 1847 i Aarhus — vise, at disse Møder vakte almindelig Deeltagelse. Den fjerde Forsamling, fom var berammet at holdes i Kjøbenhavn i Sommeren 1848, kom formedelft Tidsomftændighederne ikke i Stand. I den Anledning paatog Landhuush. Selskabet fig, ifølge et i faa Henseende fremsat Vnske, at gjøre de forberedende Skridt til at faae denne fjerde Forsamling bragt i Stand i Efteraaaret 1852, og udvalgte derfor en Comitee til at sætte Sagen i Værk. Medlemmerne af denne Comitee vare Dhr: Stiftamtmand Unsgaard, (Formand), Lector Barfoed, Proprietair David til Rungstedlund, Profefor Hummel, Docent Jørgensen, Justitsraad, Dr. Poulsen, Hoffjægermester Thygeson og

Proprietair Valentiner paa Gieddesdal. I Begyndelsen af Februar udstedte Selskabet en foreløbig Kundgiørelse herom.

Efterat det var besluttet, at ogsaa Forstmænd og Gartnere skulde indbydes til Mødet, indtraadte, efter Comiteens Anmodning, som Medlemmer af samme: Justitsraad, Kongl. Skovrider Bjørnsen og Handeltsgartner Frisenette.

Denne Comitee udstedte under 3die Marts en almindelig Indbydelse til Deeltagelse i Landmandsfor- samlingen, som oprindeligen var berammet at holdes d. 17de—22de Septbr., men efter et fra flere Sider yttret Dnske udjattes til Afholdelse d. 5te—9de October.

Af denne Indbydelse erfarede, at en fædrelands- findet Landsmand (Statsraad Westenholz i London) havde stillet en Sum af 100 Pund Sterling til Co- miteens Disposition til Præmier for saadanne Frem- bringelser af Landboslid, Huusflid og Haandværker, der kunne udføres uden at berøve Agerdyrkingen Kræfter.

Deeltagerens Contingent fastsattes til 5 Rbd.

En i Trykken udgivet Plan for Forsamlingens Virksomhed omsendtes nogle Maaneder førend dens Afholdelse.

Som Deeltagere i denne Sammenkomst vare ind- tegnede omtrent 1240 Medlemmer, hvoraf 9 fra Norge og 32 fra Sverrig. Af selve Hovedstadens Indvaanere deeltog ikke faa.

Til Forsamlingens Formand valgtes med over- veiende Majoritet Kammerherre Sehestedt Juel til

Kavnholdt i Fyen; og til Viceformand Kammerherre Grev Holstein til Holsteinborg.

Universitetets Solennitetsaal var velvillig indrømmet til Forsamlingens Discussioner i Plenarmøderne, der holdtes i 4 Dage Kl. 9—12, saavel som til Foredrag om Eftermiddagene.

Det første Spørgsmaal, som (om Tirsdagen) her kom paa Bane, var: „Hvilke Principer kunne opstilles som almeengældende ved Valget af et rigtigt Sædskifte?“ — Herover udtalte sig Forpagter E. Hofman (Bang) fra Hofmangave, Proprietair Halling fra Woyns ved Haderslev, Pastor Hansteen fra Samsø, Capitain Buchwald fra Anneberg, Forpagter J. Hofman (Bang) fra Svenstrup og Proprietair Valentiner fra Gjeddesdal.*)

Næsten alle Talere betragtede Sagen, som om Spørgsmaalet var at opstille et Sædskifte, passende til alle Egne og Localiteter. Derfor formeente Flere, at Kobbelfruget med nogle Modificationer kunde være anbefaleligt og alene passende for Danmark; hvorimod den sidstnævnte Taler gjorde opmærksom paa, at det var en mindre rigtig Opfatning af Spørgsmaalet, da Jordbund, Beliggenhed, Gjødningskraften, med mere, under forskellige Forhold gjorde forskellige Sædskifter til en bydende Nødvendighed. Dog var der visse Hensyn,

*) Af Mangel paa Materialier seer Anmelderen sig ikke istand til at meddele noget egentligt Referat af Forhandlingerne, men maa bede Læserne forelsøbigt at tage tiltakke med nogle korte Antydninger.

som overalt vare gjældende og maatte have Indflydelse paa Balget af et Sædeskifte, og som saadanne nævntes:

- 1) At Planten, som valgtes, kunde vore med Sikkerhed i den Jord og den Sædesfølge, man anviser samme i Sædkiftet.
- 2) At der tages Hensyn til den Gjødningskraft, der forefindes og den Hjælp, der udenfra kan ydes Jorden,
- 3) fremdeles til de Dyr, der skulle finde Ernæringen paa Eiendommen,
- 4) og til den Kulturstilstand, hvori Eiendommen befinder sig, og i Særdeleshed om Jorden lider af Ukrudt.

Det næste Spørgsmaal, som forhandlede, var:

„Hvorvidt kan man undvære al Foraarspløining?“ — Herover yttrede sig: Proprietair v. Halsing, Pastor Hansteen, Proprietair Valentiner, Capitain Buchwald, Proprietair Fraas fra Philipsdal ved Slagelse, Forpagter E. Hofman (Bang), Proprietairerne Tørslev til Kollerup ved Randers, Pind til Thustrup ved Randers og Jansen til Soelberggaard ved Slagelse.

Kun een af de første Talere meente, at Bygget paa flere Steder var mindre vægtigt og mindre givtigt, efter at man havde undladt at pløie om Foraaret, men han blev imødegaaet af næsten alle de andre Talere, der vare enige i, at Foraarsæden siden Indførelsen af den svenske Harve og deraf følgende dybe Efteraarspløining og Undladelse af Foraarspløiningen havde givet større og vægtigere Udbytte end før; forudsat: 1) at man pløiede tilstrækkeligt dybt om Efteraaret, og 2) at man om Foraaret ved hensigtsmæssige Redskaber, afpassede efter Jordbunden, Centen svenske

Harver eller forffjellige Erstirpatorer) sfjórner Jorden i en tilbørlig Dybde. En Taler anførte, at der flere Steder førtes Klage over, at Tidslen vilde udbrede sig efter Unbladelsen af Foraarspløiningen, men anførte strax som bedste Middel derimod 2 Pløininger om Efteraaret, en let først og derefter en dyb; dog benægtes Factum af Andre. Alle vare enige i, at det var fordeelagtigt at faae Sæden i den Jord, som var sfjórnet ved Frostten om Vinteren, og vilde man altsaa pløie om Foraaret, saa maatte man pløie 2 Gange og ikke 1 Gang.

Dernæst bragtes paa Bane: „Hvorledes vil Studiefedning kunne blive fordeelagtigt for Landmanden?“ Over dette Spørgsmaal talde Proprietair Vind, Gaardeier Blach, Docent Jørgensen og Proprietair Valentiner.

Der formeentes blandt andet med særligt Hensyn til Jylland, at bedre Communicationsmidler, især Jernbaner og den derved lettede Affætning til England, vilde bedst bevirke, at Dvægfedningen betalte sig for Landet, da Kreaturerne nu ved en længere Transport tabe for meget Kjød og Fidt paa Veien. Ogsaa blev der talt noget om, at man kunde benytte Fodringsmidlerne bedre, end det hidtil er skeet i Jylland, og henpegede til Koeavlten, som særdeles skiftet til, at gjøre Dvægfedningen mere indbringende.

Hermed sluttedes Plenarmødets Forhandlinger den første Dag. Samme Dags Eftermiddag holdt Etatsraad Forchhammer i Solennitetsalen et Foredrag over: „Granitens Indsflydelse paa Jordens Frugtbar-

hed", hvortil knyttedes Forslag til Forsøg over Benyttelsen af Granit=Kullesteen og af Saltvandet til at forsøge vor Jordbunds Frugtbarhed. Taleren fremstillede, at et af de vigtigste Resultater, som er fremkommet ved de nyere Undersøgelser over Planternes Vært, er Læren om Kredsløbet af de til Værternes Ernæring nødvendige Stoffer. Det ene Kredsløb, hvorved Planten optager Luftens Kulstyre, forarbejder dens Kulstof til sine forskjellige eiendommelige Bestanddele, og afgiver den derpaa, tildeels i det mindste, som Føde til Dyr, fra hvilke den ved Aandedræt vender tilbage til Atmosfæren i Form af Kulstyre, er velbekendt, og i sine vigtigste Dele fuldstændigen undersøgt. Dette Kredsløb ligger udenfor Menneskets Omraade; Luftens lette Bevægelighed afhjælper strax de Uregelmæssigheder, der muligen ere fremkomne ved Planternes eller Dyrenes overveiede Virkning, og Mennesket har saa godt som ingen Indflydelse derpaa. Et andet Kredsløb af Planternes saakaldte uorganiske eller mineraliske Fødemidler gaaer fra Planten igjennem Næringsstofferne til Dyret, fra Dyret igjennem Gjødning tilbage til Jordbunden og fra Jordbunden igjen over i de levende Planter. Dette Kredsløbs Uregelmæssigheder ere langt større end de andre, og det ligger i Forholdene, at Naturen ifkun høist usuldkomment afhjælper de derved fremkomne Mangler. Planterne fortares ikke paa de Steder, hvor de vore; de blive undertiden ved Menneskets Mellemkomst forte langt bort, og Vandet, der opløser Jordens plantenerende Bestanddele, vadsfer endeel af dem ud i Havet. Den i

Jordbunden tilstedeværende Mængde af de til Planter føde tjenende Stoffer udgjor dens Frugtbarheds Capital, og i jo hurtigere Bevægelse Landmanden kan bringe den, desmere fordeelagtig vil Dykningen være. Men i et agerdyrkende Land, som Danmark, hvor en meget stor Deel af dets Producter af Planter og Dyreriget udføres, bliver Kredsløbet's Regelmæssighed overmaade meget forstyrret, og en stor Deel af de ved Planterne udtrukne Bestanddele af Jordbunden vende ikke tilbage igjen til den. Hertil kommer den store Mængde af Plantenæringsstof, som udvadskes af Vandet og omsider tilføres Havet. — Taleren bemærkede, at han her ikke vilde gaae ind paa de Tilskud af frugtbare Bestanddele, som Landmanden kunde skaffe sig ved at bringe forskjellige dybere liggende Jordlag op til Overfladen, og derved i Berelvirkning med Planterne, da han allerede tidligere har behandlet denne Gjenstand i en Afhandling, der er trykt i forskjellige af vore Tidsskrifter*). Her vilde han ifkun bringe nogle Forsøg i Forslag med Hensyn til Benyttelsen af raa Stoffer, som ikke i Almindelighed kunne ansees for at være gavnlige for Planterarten. Det første var Søvandet, hvis Bestanddele alle uden Undtagelse ere plantenerende, endstjøndt de ikke findes i Planterne i det Forhold, hvori de forekomme i Havet. Han gjorde imidlertid opmærksom paa, at man ikke turde byde Planterne stærke Oplosninger af Mineralstofferne, og henvisse paa den Erfaring, at Aarsagen til at saa mange

*) See bl. a. nærværende Tidsskrift, 12te B. 4de S.

Forsøg paa at befordre Plantevæxten ved Saltopløsninger vare mislykkede, maatte søges deri, at man havde givet Planterne altfor stærke Oplosninger. Han anbefalede derfor at anstille Forsøg med at vande Korn- og Græsmarker om Foraaret med en Blanding af 9 Dele almindeligt Vand og 1 Deel Søvand, hvorhos han bemærkede, at dette Forhold var antaget efter et Skjøn, og at Erfaringen først maatte afgjøre, om maaskee Saltvandet endnu var for stærkt, og maatte fortyndes endmere, eller om man maaskee kunde nøies med en mindre rigelig Fortynding.

Taleren viste dernæst, at Jordbunden i den Deel af Landet, der i Almindelighed betragtes som den frugtbarreste, nemlig Derne og den østlige Deel af Halvoen, for en meget stor Deel bestaaer af Levninger af forstyrret Granit, og at der i den usforstyrrede Granit findes meget Kali, et af de Stoffer, som vore dyrkede Planter behøve, og som vor Jordbund kun i ringe Mængde indeholder. Men i den usforstyrrede Granit er den største Deel af Kaliet (eller Potaske) i en Tilstand, hvori Planterødderne ikke kunne optage det, fordi det i denne Forbindelse er uopløseligt i Vand. Han viste, at man kunde gjøre det opløseligt ved at gløde finmalet Granit med Kalk, og at der derfor findes i de Brudstykker af Granit (Kampestene), der forekomme i saa stor Mængde i vor Jordbund, en saa at sige uudtømmelig Kilde til fornyet og forøget Frugtbarhed. Omkostningerne ved Fijnmaling af Graniten, ved Anskaffelse af Kalken og ved Brænding af Blandingen vilde imidlertid formeentlig blive saa store, at

Anvendelsen af dette mineralste Gjødningsmiddel under saadanne Forhold neppe turde betragtes som fordeelsagtig. Imidlertid henviste han til vore macadamiserede Chausseer, der for Størstedelen belægges med Granit og hvis Støv og Dynd der affræbes, bestaaer af denne Steenart i en fiindeelt Tilstand, og som kan havees uden videre Omkostninger. Da desuden Kridt findes udbredt over en stor Deel af Landet, og er let tilgængelig for mange Landmænd, opfordrede han til at anstille denne Række af Forsøg paa den Maade, at man ælter 1 Deel tørt Chausseestøv sammen med 3 Dele Kridt, stryger det i Muursteensform og brænder det i de mindre stærkt opvarmede Dele af en Kaffelovn. Efter Theorien vil Pulveret af den saaledes brændte Blanding, der henfalder i Luften, naar den ikke er brændt for stærkt, være fortrinligen skicket til at strøes paa Engene og Rapsmarkerne.

Den næste Dags Morgen fandt i polytechniske Lærestaltets Locale en Discussion Sted over de gæmte Kjendemerker paa Malkesøer.

I Menarmødet samme Dag forelaae til Omhandling: „Er der tilstrækkelig Grund til i Almindelighed at holde paa den længere Omdrift i Bøgehøiskov?“ — Talerne vare: Professor Forstdocent Hansen, Kammerherre Dverforster Paulsen, Rector Doppermann, Dverforster Kammerjunker Wimpfen, Capitain Buchwald, Skovrider Doppermann.

Efterat der i temmelig udførlige Foredrag var udførelt Forskjellen imellem Udbyttet af Bøgeskoven ved

en høiere og lavere Omdrift, og det Resultat deraf var ubledet, at en Bøgeskov paa henimod en 80aarig Omdrift vilde være fordeelagtigt for Skoveierens Kasse, blev gjort opmærksom paa, at man endnu ingen Beviser havde for at en Bøgehoiskov paa en 80aarig Omdrift vilde kunne forynges saa fuldstændigt, som man maatte ønske det, og at man derfor endnu i Almindelighed maatte tilraade megen Varsomhed med at gaae ned til en lavere Omdrift end en 100—120aarig.

Derefter meddeelte Korpagter E. Hofman (Bang) nogle Oplysninger om flere Foderværters Cultur og Anvendelse.

Man gik herpaa over til Behandlingen af Spørgsmaalet: Hvilken Betydning vil Vandafledning ved Grundrør (Underdrainage) kunne faae for vort Fædreland, og hvorledes bør den bedst søges fremmet? Herover yttrede sig: Proprietair Valentiner, Landinspecteur Ferslew, Agronom Krieger, Docent Jørgensen, Capitain Buchwald og Gaardeier Blak.

Der yttredes næsten eenstemmig den Mening, at Grundrørene hos os have viist samme Nytte som i Udlandet, hvorfor man forudsatte, at de vilde faae en betydelig Indflydelse paa Danmarks Agerdyrking; dog vare Erfaringerne for nye til, at man kunde tale om bestemte Resultater. Man oplyste, at i Hertugdømmerne ere allerede for adskillige Aar siden ikke ubetydelige Drainanlæg iværksatte, om hvis Udførelse og Resultater det ikke vilde være vanskeligt for den, som herfor interesserer sig, at erholde nærmere Kundskab. Der udtaltes den Mening, at Drainingen kunde

fremmes, ved Udbredelsen af passende Skrifter, ved at Staten, saaledes som det nu allerede er skeet, lader oplære duelige unge Karle i Haandgrebene; ligeledes at Staten ansætter Ingenieurer til at lægge Planer, lede Draininger i større Maalestof for større Districter, især fordi man var enig i, at alle store Aaløb trænge til Regulering og Fordybning, hvorved en Mellemmand imellem det Offentlige og den Private kunde være ønskelig. Ligeledes udtaltes, at Regjeringen maatte underkaste Loven af 29de Juli 1846 om Vandafledning en Revision,*) deels for noiere at bestemme Parternes gjensidige Forhold til hinanden, deels for at ordne Forholdet imellem den Private og det Offentlige, især med Hensyn til Drainingen, som mange Steder vilde være umulig uden Regjeringens Hjælp, deels for at tage mere Hensyn til Vandets Afbenyttelse til Overrisling, Overflodning &c. &c.

Dernæst omhandlede: Hvilke Fordele ville opstaae ved at indrette fælles Landsbymeierier for mindre Landbrugere? — Docent Jørgensen, Gaardeier Blact og Proprietair David udtalte sig anbefalende over slige Fælles-Meierier, uden at der dog blev viist, paa hvilken Maade de bedst kunde komme i Gang; man henvisste kun til de locale Landbosforeninger. Det bemærkedes, at slige Fælles-Meierier og Schweigerier have eksisteret i Schweiz i mange Aar og skulle der have

*) Det kan ved denne Leilighed bemærkes, at Landhuush. Selsk. nylig har anbefalet denne Gjenstand til Indenrigsministeriets Opmærksomhed.

viist sig fordeelagtige. — Det gjelder om at faae vakt Erkjendelsen af Sagens store Nytte især iblandt Gaardmandsklassen, samt at faae de Vanskeligheder overvundne, der i Begyndelsen ville møde, saasom ihenseende til passende Vocalers Tilveiebringelse. Fremdeles henpegedes paa, at deslige Interessentfaber maatte tilsikre den paagjeldende Meieriforpagter Melken af et ei alt for lidet Antal Koer. Dgsaa fælles Schweizerier ansaaes ønskelige og kunne maastee lettere bringes tilveie.

Onsdag Eftermiddag holdt polytechnisk Candidat J. Thomsen et Foredrag over de vigtigste Betingelser for en frodig Vegetation. Navnlig gjorde han Forsamlingen bekendt med de nyere Opdagelser, som ved Chemiens Hjælp ere skete i landoekonomisk Retning og gav en noiere Udvikling af det Forhold, der kom i Betragtning ved Plantevæxtens Fremme paa forskjellig Jordbund.

Om Torsdagen, den 7de Octbr., bragtes først under Discussion det Spørgsmaal: „Paa hvilken Naade bør Staten medvirke til den unge Landmands Uddannelse?“ — Herom yttrede sig: Proprietair Valentiner, Forpagter E. Hofman (Bang) fra Hofmansgave, Capitain Buchwald, Professor Hansen, Grev Béch Fries (fra Sverrig), Docent Jørgensen, Baron Raab (fra Sverrig).

Forhandlingerne over dette Spørgsmaal fortsattes om Loverdagen, da, foruden Brodrene E. og J. Hofman (Bang) og Docent Jørgensen, tillige Professor Hummel udtalte sig herover; men Tiden tillod ikke no-

gen tilstrækkelig grundig Drøftelse af denne vigtige Gjenstand.

Der blev af Flere med Bestemthed udtalt den Anskuelse, at det ikke var ønskeligt, at Landmanden fik en mindre videnskabelig Uddannelse, end Mænd i andre Fag. Landmandens Virksomhed er ikke et mekanisk Haandværk, der lader sig opløse i bestemte, enkelte Haandgreb, tværtimod har han en Mængde forskjellegartede Arbejder at ordne og lede, og dertil udfordres en saa grundig Indsigt, som muligt, i hele Naturens Virksomhed, med hvis Kræfter han nærmest har at gjøre, og som han maa kjende, for at kunne benytte og beherske dem. Men den landoekonomiske Industri er af en ulige høiere Vigtighed, end al anden Industri tilfammen her i Landet, fordi hele Landets Velvære hviler i den, og det er ikke alene for at forøge Productionen, at Landmanden skal leve, men hans Stilling bringer ham i Forhold til mange Mennesker, paa hvis hele Vel han har en større eller mindre Indflydelse; kort sagt, Landmanden indtager, som Statsborger, en saare vigtig Stilling i Samsundet, han skal derfor selv være udviklet som Menneske, saa vidt som hans Samtid og hans Evner tillade ham det, og denne Udvikling vindes ikke ved den hjemlige Arne. Det er derfor, hvad der ogsaa eftertryffeligt blev fremhævet, Regeringens ustridige Pligt at sørge for Landmandens Uddannelse efter bedste Evne. For at realisere dette foresloges, at den unge Landmand søger sin videnskabelige Dannelse i Kjøbenhavn som det Sted, hvor alle literaire Kræfter, Lærere og Hjælpemidler allerede ere

tilstede, hvilke ellers vanskeligt og ikke uden store Beføstninger skaffes tilveie.

Det er en Selvfølge, at man her isærdeleshed havde de vordende større Besiddere for Die, da i Reglen kun disse tør antages at kunne skaffe sig en omhyggeligere Uddannelse, men det fremhævedes ogsaa, at disse Mænds gode Exempel, baade som Agerdyrkere og som Statsborgere, naar de siden traadte ud i Livet, ikke vilde undlade at virke gavnligt paa deres mindre bemidlede Naboer, og hvor megen Indflydelse et godt Exempel i den Henseende kan have, derfor behøver neppe Noget at søge om Beviser. Ligeledes udtaltes det, at Landmandens Uddannelse aldeles ikke maatte ansees for afsluttet, naar han forlod Akademiet; tværtimod maatte han da først skaffe sig sin specielle Fagdannelse under den ældre og mere erfarne Landmands Vejledning; det laae udenfor et Akademies Maal og Omraade at udruste Landmanden paa een Gang med Kundskab og Erfaring. Det blev derefter af Flere udtalt som aldeles forkasteligt, at have Institutter paa Landet, hvor Theori og Praxis læres ved Siden af hinanden, især fordi de med en Beføstning, der er ligesaa stor som Dpholdet i en stor By kun kunne give en mangelfuld Dannelse og Brudstykker af Videnskaber, der hos unge Mennesker avle Indbildsighed og overdrevne Forventninger, som siden ei kunne tilfredsstilles; derimod ønskede man, at Realskolerne maatte tilpasses efter den følte Trang og især, at en bestemt Plan i Underviisningsvæsenet maatte lægges, at Drengen, der forlader Realskolen, kan gaae til den høiere Underviis-

ningsanstalt, Universitetet, eller polytechniske Anstalt, og findes forberedt nok til, at kunne benytte disse. Ligeledes udtaltes det, at det var ønskeligt, at Bondestanden, hvor den følte Trang til en bedre Underviisning, selv vilde anlægge Folkehøiskoler, dog kun under de nævnte Betingelser.

Disse Ansfuelser bleve imødegaaede af et Par andre Talere, som vel tildeels indrømmede Nødvendigheden af, at man paa et høiere Stadium af Underviisningen holdt Theori og Praxis adskilte, men dog ansaae det for ønskeligt, at de landøkonomiske Instituter fandtes paa Landet, for at de vordende Landmænd ikke skulde bringes i den Nødvendighed at rykkes ud af deres sædvanlige Forhold, ligesom det i Særdeleshed maatte synes gavnligt, at der paa Landet findes Agerdyrknings-skoler for de mindre Formuendes Sønner, som her aabnedes Leilighed til at uddannes baade theoretisk og praktisk. Der fremhævedes ogsaa, at fra det videnskabelige landøkonomiske Institut skulde udgaae Lærere for slige mindre Instituter, hvilke altsaa maatte anses ikke alene for nyttige, men ogsaa for uundværlige. Det indrømmedes tillige udtryffeligt, at de paa Landet eksisterende landøkonomiske Læreanstalter, baade de i Danmark og de i Sverrig, have stiftet meget Gavn.

Dette Spørgsmaal syntes fortrinsviis at have vundet Forsamlingens Interesse. Førend Discussionen derover sluttedes, fremsatte Cancelliraad Herredsfoged Hiort det Forslag, — der vandt almindeligt Bifald —, at Forsamlingen udnævnte en Comitee, der skulde drøfte

denne Sag nærmere, og bemyndiges til i Forsamlingens Navn at forhandle med Regjeringen herom.

Til Medlemmer af denne Committee valgtes ved Stemmesfleerhed: Docent Jørgensen, Proprietair Balentiner, Provst Ballentin, Forpagter E. Hofman (Bang) og Cancelliraad Hjort.

Man gif derpaa over til Spørgsmaalet: „Paa hvilken Maade kan Sandsen for Havedyrkning og Træfrugtavl staffles en større Indgang hos de mindre Landbrugere, og hvilke Arter af Kjøffenurter og Frugtræer ville være meest at anbefale?“ — Herover yttrede sig: Gartner Benzien, Kammerherre Riegels og Pastor Scholer.

Forsamlingens Opmærksomhed henleddes paa, at dette Spørgsmaal alt for en Deel Aar siden var opkastet af Regjeringen, som havde henvendt sig til Bestyrelsen for Selskabet til Havedyrkningens Fremme for at faae Dennes Betænkning derom. Den dristede sig ikke til selv at besvare det, men søgte at indhente Oplysninger hos de forskjellige Landbosforeninger og flere private Mænd, hvis Interesse for denne Sag var bekjendt. Med Undtagelse af 2 vare alle Øvrige enige om, at der lod sig gjøre Noget for denne Sags Fremme, men de vare af meget forskjellig Mening om de Midler, som burde anvendes. Fleerheden stemte dog for Gavnligheden af, at der blev oprettet flere Planteskoler rundt omkring i Landet, navnlig i Jylland, hvorfra Bonden med Letthed kunde faae passende Læ- og Frugtræer. Disse Planteskoler burde imidlertid ikke være Regjeringens, men drives af private Folf

med Understøttelse af Regjeringen. Den første Taler kunde efter det Kjendskab, han tiltroede sig til Forholdene, ikke andet end ansee dette Raad for at være i enhver Henseende velbegrunder, men maatte tillige udtale det som sin Overbeviisning, at der endnu var eet Middel, som vistnok vilde virke lige saa meget som det Første; det er at lære Bonden, hvorledes han skal benytte Producterne fra sin Have, hvorledes han skal gjøre sig sin Have meest indbringende, og dette skeete efter hans Formening bedst ved passende smaae Artikler derom i et Ugeblad, thi det er vanskeligt ja fast umueligt at formaae Bonden til at læse Havebøger. Et saadant lille Blad burde imidlertid, for at kunne vedligeholde Bondens Interesse derfor, ikke blot afhandle Spørgsmaal, der vedkom hans Have, men ogsaa saadanne, som angif Behandlingen af hans Marker, hans Kreaturer o. s. v., og være kryddret med belærende Smaafortællinger, som maatte falde i Bondens Smag.

En anden Taler henholdt sig i det Væsentlige til hvad der saaledes om dette Spørgsmaal var blevet yttret, men maatte dog, i Følge sin mangeaarige Erfaring i denne Sag, udtale det som sin uroffelige Overbeviisning, at Interessen for Havevæsen kun vil blive vækket hos Bonden, naar Spiren dertil nedlægges allerede i Skolen. Han vilde ønske, at Begyndelsen dermed ret snart maatte skee, og at det ikke maatte vedblive som hidtil at være et fromt Ønske.

Den sidste Taler erkjendte, hvormegent man ad den private Vej har søgt og endnu søger at virke for Befordringen af Havedyrkingen imellem Bondestanden

og hvor utrættelig navnlig Kammerherre Kiegels vedbliver at fortsætte denne sin Virksomhed. Det glædede ham derfor at kunne meddele den trøstende Oplysning, at denne Sag ikke længere kunde henregnes iblandt de fromme Dnsfers Tal; der var i hans Sogn kjøbt en større Parcel ved een af Skolerne, hvoraf største Delen skulde anvendes deels til Havebrug deels til Træplantning, og hvorved Børnene saaledes i deres Skoletid vilde blive gjort bekendte med denne Slags Bestæftigelse.

Det næste Emne, som bragtes under Forhandling var: „Hvad lader der sig anføre til Fordeel for levende Hegn, og hvilke Grunde kunne antages at have bevæget en Deel Landeieendomsbesiddere i Siælland til at sløise de allerede tilstedeværende? — Herom udtalte sig: Kammerherre Kiegels, Professor Forstdocent Hansen, Landoekonom Toldorphy, Gaardeier Møller, Pastor Schøler, Forpagter J. A. Hofman (Bang) fra Svenstrup. Der fremhævedes bl. A. de Ullemper, som levende Hegn medføre navnlig i Sneevintre samt ved at hidlokke Fuglene, hvorfor de især omkring Smaalodder turde være forfæstelige. Fra den anden Side nævnedes Exemplet fra England, hvor Lodderne almindeligviis ere omgivne med levende Hegn, især Hvidtorn, men som ikke er planter paa opfæstede Diger, men derimod paa eller ved Siden af en ganske lav Jordforhøining. Slige Hegnsplantninger holdes naturligviis der tilbørligt under Saren, og de engelske Landmænd ere nok enige i at erkjende deres Gavnlighed.

Torsdag Eftermiddag holdt Professor Tscherning et Foredrag over Drens ondartede Lungesyge.

Den sidste Forsamlingsdag, Løvedag d. 9de October, fortsattes — som ovenfor meldt — den om Torsdagen afbrudte Discussion angaaende de unge Landmænds Uddannelse, hvorefter Godseier Bøch fra Baldbygaard meddeelte nogle Oplysninger om forskellige af ham fra Nordamerika hidforstrevne Landbrugsmaskiner og Redskaber, som vare udstillede i Ridehuset og tildeels allerede ere omtalte i nærværende Tidsskrift 13 B. 1 H. Blandt disse Redskaber vare: en Tærsemaskine, en Dværn, nogle Spader og Grebe, som anbefale sig ved deres Nemhed og Styrke; — fremdeles en i Aar hidkommet Meiemaskine, som i England allerede begynder at vinde Udbredelse.

Derefter stredes til Behandling af følgende Spørgsmaal: „Hvilken Bestaffenhed bør Hedens have for at egne sig til Skovkultur, og hvilke Træarter kunne anbefales til Pæ i Jyllands vestlige Egne?”

Tør man nære grundet Haab om, at det vil lykkes at opelske Skov paa Jyllands dæmpede Sandflugtsstrækninger, og hvilke Træarter og Culturmethoder turde da anbefales?

Derover yttrede sig Kammerherre Kiegels, Pastor Schøler, Overforster Wimpfen, Professor Hansen, Kammerraad Koch og Cand. C. Baupell.

Kammerherre Kiegels fremhævede, at Hedens Bestaffenhed sielden er saa slet, at den ikke egner sig til Naaletrækultur. Men Valget af Culturmethode og af Træarter er af største Bigtighed. Begge Dele maa

rette sig efter Localiteterne og fornemmelig efter Jordens Bonitet. — Nogle af de anvendeligste Culturmetoder fremstilledes. — Hvor der ikke findes Mergel, eller Vand til Enganlæg, bør al Hedejord saavidt muligt være hiemsfalden til Skovcultur, først med Naaletræer, der siden bør vige for Løvtræer som anden Cultur, efterat hine ved deres Naalefald have bidraget til at frugt-
bargjøre Jorden.

Klodubviklingen er ogsaa af Bigtighed ved Planternes Opelskning. Fyrren bør helst plantes med Plante-pind. Ved Granarterne gjelder det derimod, at Plantero-
den er saa buffet som muligt. Ved begges Plantning maa anvendes Græstørvasse, der bevirker en hurtigere Udvikling af Sugerødder og derved fører Planten ud over den sygnende Periode, der ved Hedeplantningen alt for ofte bevirker Planternes Udgaan. L yngtørvas-
sten forbedres ved brændt Leer.

Jordens Kulegravning er et af de bedste Midler til at fremme en hurtig Trævært, men er ikke vel anvendelig ved større Beplantninger, hvorfor den her kun kan udføres i de Rønder, der skulle danne Ræbeltet, og hvori der plantes Fyr eller Hvidæl; den befordrer begges frodige Vært i en ligesaa paafaldende Grad, som den vendte Tørv — hvori Plantehullet bores for Granarterne — befordrer disses Vært ved at forøge det Humuslag, der er blevet Frugten af Aarhundrederes L yngvegetation. Deraf fremgaaer ogsaa det Fordær-
velige for al Plantning, hvor L yngtørven har været affkrættet eller afbrændt, og der er vist-

nok fulegravede Planterender til Fyr og Hvidæl den eneste Wei til at fremfalde Trævært. Hebebeplantningen er afvigende fra al anden Skovkultur ved den Mængde af Hensyn, der maa tages; og unægtelig er Planteopelskningen en væsentlig Deel deraf. — Der henvises til Culturen paa Biborg Hede.

Skovkultur paa Heden er i dens Følger saa vigtig, at den fortjener at behandles som Statsfag. Der gjordes opmærksom paa dens fleersidige store Fordele for Jylland, hvor endnu et saa betydeligt Terrain henzigger udyrket.

De af Regjeringen i sin Tid iværksatte Coloniseringsforsøg vare vist mindre hensigtsmæssige og derfor kun lidet opmuntrende. Al Dydyrkning med Plov bør kun iværksættes ved private Kræfter; derimod kunne Skovplantninger kun successtve udføres ved Statens Kræfter, — som Følge af Hedernes Mangel paa Befolkning, dens Fattigdom og den fierntliggende Gevinst. Det vilde være en vigtig Sag for det lille Danmark at vinde c. 150 □ Mile frugtbargiort og befolket Land; det fortiente nok at derpaa aarlig anvendes c. 10,000 Rbd. for Jylland og 4 til 5,000 Rbd. for Slesvig. Det er intet Foretagende for een Menneftesalder, men det bør begrundes saaledes, at det strider frem fra Slægt til Slægt efter en bestemt Plan. Sagen maa angribes med Kraft baade fra Regjeringens og Folkets Side.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om Valg af Rætræer, da maa den norske Hvidæl, *Alnus incana*, især anbefales; den groer endog frodigt hvor intet an-

det Træ ret vil lykkes. Ogsaa Røn kan anbefales for sandet Jord. Elm og Ahorn ere haardføre, men udfræve noget bedre Jordbund end det blotte Sand. Asken og Birken maa ligesom Rødællen have fugtig Jord. Egen og Bøgen ville ogsaa trives paa en noget leerholdig Jordbund, anvendt i Forbindelse med Naaletræer. Af Fyrretræer er *Pinus austriaca* endnu haardførere end *Pinus sylvestris*. Den nordamerikanske Hvidgran (*Pinus alba*) er endog haardførere end Edelgranen.

En væsentlig Cultur, der ikke nok kan anbefales for Hederne og de vestlige Egne, men som der næsten aldeles mangler, er levende Hegn, der bør plantes i en fulegravet Kende, hvorom Bolden opsættes efterhaanden som Planterne groe til. Hertil anbefales igien Hvidæl, Røn, blandet med *Cytisus*. Hvor Jorden er bedre, end det blotte Sand, er det vilde Æble, Pære og Kirsebærtræ meget frodigt og giver et godt Hegn, der ligesom de fornævnte taaler Hugsten.

Hvad angaaer Beplantninger paa Jyllands dæmpede Sandflugtsstrækninger, da er der vist ingen Tvivl om at de ville lykkes naar de udføres med Omhu og Sagkundskab. Især vælges her Træer med dybtgaaende Rødder og med det størstmulige Naalefald, s. Ex. *Pinus austriaca*, *maritima**) og *sylvestris*. Hvad der

*) Paa Productudstillingen i Ridehuset fandtes kraftfulde Exemplarer af *pinus maritima*, indsendte af Kammerherre Riegels; de vare opstode under en udsat Beliggenhed og tilbeels i en Alder af 12 Aar, saa at deraf vel tør slutes, at denne i den senere Tid meget omtalte Træart

er sagt om Culturmetoderne paa Heden gielder i det Væsentlige ogsaa for Klitterne. — For disse er ogsaa den norske Hvidælg at anbefale. — Værfetræet er anvendt paa Indklitterne i Hannover. — *Cytisus*, almindelig Hylb, Åsp og især Sølvpoppel fortjene ligeledes at anvendes. — Til en Klitbeplantning i det Større kunde maaskee erholdes Resourcer fra den tiloversblevne Fond „til Bedste for de betrængte Jyder.“ — Gid Sagen maatte vinde den almindelige Interessé, som den har Krav paa, idet Jyllands Vesteregnes Frugtbarhed er betinget af levende Hegn og sluttede Plantninger!

En anden Taler yttrede, at den Træart, som fremfor nogen anden har hos os viist sig som særdeles stiftet til Væplantning, er *Pinus inops*, en Dvergefyr, der vorer meget busket, og derfor giver et fortrinligt Underlæ. Beviser herfor have i de i de senere Aar i Døshered udførte større Culturer.

En af de sidste Talere yttrede nogle Ord om Klitternes forskjellige Bestaaffenhed og om de Træarter, der efter den gjorte Erfaring bedst kunne vore under de Forhold, som Klitterne frembyde.

Det er ikke Flyvesandets Ufrugtbarhed, som vanskeliggjør Træculturen, men de physiske Forhold, (især Vindforholdene). At disse ikke ere i lige Grad fordærvelige overalt i Klitbæltet, kan sees af den

fortrinsviis egner sig til at komme i Betragtning ved Plantningsforsøg paa Klitterne. — Dette er dog af Andre blevet bestridt. Formodentlig maa der finde en Forværling Sted, enten af Navnet eller af Frøet.

forforskjellige Vegetation, der findes i samme. Paa det dæmpede Flyvesand vore Hjelmror og Sandstar. Naar der er Læ, og Flyvesandet har naaet større Fasthed indfinde Lyngen og Gyvelen sig; Lyngvegetationen kan endelig afløses af en Vegetation, der især er dannet af Sandpilen, Halvgræs og Græs. Af saadan Bestaaffenhed er Plantedækket i Grønningerne imellem Klitterne. Disse, især saaledes som de forekomme paa Fano og Silt, ville vistnok afgive de bedste Udgangspunkter for Træplantningen i Klitbæltet.

Hvad angaaer Valget af de Træarter, hvormed Plantningen skal begynde, da er det nok Umagen værd at see hen til de enkelte Plantninger, der findes i Klitbæltet, om end disse ere meget faa og af ringe Omfang.

Paa Silt findes imellem Klitterne en Fuglekoje, som er omgiven af en Plantage. Træerne synes her at vore meget villig; men det er alle slette Træsorter: af Poppel og Pileslægten: Hvid Poppel, Graapilen og den bredbladede Pål.

Skagens Plantage staaer vel ikke umiddelbart paa Flyvesand, men da den af Naturen idetmindste er ligesaa udsat for Vestenvinden som Klitbakkerne, ere Hindringerne for Træculturen de samme som i Klitterne. Ogsaa her ere Pilene, Poplerne, samt Røn, El og Birk*) de Træsorter, som bedst trives. Det Samme

*) Baade paa Silt og ved Skagen voxer tillige Hylben meget frodigt.

gientager sig overalt, hvor man paa Vestkysten har forsøgt at plante Træer.

At Naaletræerne, naar de ville lyffes, maae foretrækkes for de omtalte Træsarter, er en afgjort Sag; men vil man gaae den sikreste Vej, vil det være tilraadeligst, først at plante Træarter af de nævnte Slægter, nemlig: *Populus tremula*, *alba*, *Salix caprea*, *cinerea*, *pentandra*, *Alnus incana*, og *glutinosa*, *Betula alba*, *Sorbus aucuparia*, forat disse kunne danne en Forberedelse for bedre Træsarter, idet Jordbunden ved dem saaledes beriges med organisk Substant, at den kan bære Naaletræer.

Det sidste Spørgsmaal, der forhandlede, var: „I hvilken Retning kan Hesteproductionen ansees som fordeeligst for Danmark?“ — Herover yttrede sig: Proprietair v. Halling, Professor Dr. With, Forpagter Hansen og Proprietair Pind.

Man besluttede, at den næste Landmandsforsamling skulde afholdes om 2 Aar, og at Mødestedet skulde være Flensborg. Til at forberede alt Fornødent til denne næste Sammentkomst, udvalgte ved Stemmesleerhed en Committee, bestaaende af Dhr. Docent Jørgensen, Proprietair Valentiner og Grev Holstein til Holsteinborg. — Dersom Mødet imod Forventning ikke lader sig bringe i Stand i Flensborg, skulde Aalborg fortrinsviis vælges til Forsamlingens Afholdelse.

Torsdag (den 7de October) foretoges Bedømmelsen af de til Præmie-Concurrencen anmeldte Huusdyr, hvorover en trykt Fortegnelse blev omdeelt og hvorefter Kreaturerne's Antal var følgende: 69 Hingster og Hingstplage, 70 Hopper, 63 Tyre og Stude, 119 Køer og Kvier, 38 Bædre, 52 Faar og Lam, 1 Geed, 17 Orner, 30 Søer og Grise. Men af de saaledes anmeldte Kreaturer udebleve adskillige (omtrent $\frac{1}{3}$ Part) tildeels vel som Følge af det indtrufne urolige Veir, der gjorde deres Hidsførsel betænkelig.

De af Bestyrelses-Comiteen udvalgte Dommere ved Dyrskuet vare:

Bed Hingstene: Kammerherre Grev Holstein til Holsteinborg, Hr. Friis fra Noeskilde Kro og Proprietair Weinschenk.

Bed Hopperne: Grev Wedel Wedelsborg, Forpagter Bülow fra Mørup og Stabsdyrlæge Ringheim.

Bed Malkeqvæget; Proprietair Berg (Lindved), Dvæghandler Braun, Forpagter Jochumsen (Nordruplund), Proprietair Maribo og Proprietair Wolfhagen.

Bed Fedeqvæget: Justitsraad Tang (Nørrevoøborg), Proprietair Boserup, Proprietair Pind (Thustrup).

Bed Faarene: Proprietair Barner fra Kallundborg Ladegaard, Proprietair Tutein fra Edelgave, Forpagter Hofman (Bang) fra Hofmansgave.

Bed Svinene: Forpagter Schwartz (Østrupgaard), For-

pagter Mertens (Eegholm), Hr. H. Valentin, (tidligere Forpagter paa Søholm).

Om Fredagen afholdtes Dyrstuet (paa Exerceerpladsen), til hvilket, foruden Forsamlingens Medlemmer, ogsaa Publicum var imod Betaling (3 Mk. om Formiddagen og 1 Mk. om Eftermiddagen pro Persona) indrømmet Adgang. Trods det ubeleiligt indtraadte Regnveir var Tilskuernes Antal henved 3000 foruden Medlemmerne. Som Følge af Regnen holdtes Afdagen kun aaben til Kl. 3 istedetfor efter den første Bestemmelse til Kl. 5.

Præmieuddelingen havde ganske Characteren af en Folkfest, idet de Bindende, forsaavidt de vare tilstede, uden Forstiel af Stand og Stilling, ligesom Lehnsgraven til den jævne Bondemand, efter foregaaende Dyrerab bleve fremkaldte og modtog af Formandens Kammerherre Sehestedt Juel's Haand de dem tildeelte Premier, ledsagede af derpaa udfærdigede smukke Diplomer med litographerede Emblemer.

Hans Majestæt Kongen havde allernaadigst bevilget 2000 Rbd. for ved denne Leilighed at anvendes til Premier for Kreaturer og 500 Rbd. til Premier for Meieriproducter, foruden at ogsaa et Beløb af 2000 Rbd. af de Midler, som Bestyrelses-Comiteen isvrigt erholdt til Naadighed, fandt en lignende Anvendelse.

Følgende Premier tilkjendtes:

Heste.

1ste Klasse: Hingste.

1. Proprietair Rastrup, Rastrupgaard

pr. Viborg. Kongepr. 400 Rbd.

2. Baron Løvenskjold 1ste Pr. 100 Rbd.
3. Gaardmand Knud Rasmussen
Høiby 2den — 70 —
4. Major Lunn, Dorthéalyst . . 3die — 50 —
5. Actieselskabet i Starum paa Mors 4de — 35 —

2den Klasse: Hingstplage.

1. Grev Holstein Holsteinborg . Kongepr. 200 Rbd.
2. Th. Meyer, Borglumkloster . 1ste Pr. 70 —
3. Jens Pedersens Enke, Lille-Hagelse
Frederiksberg Amt 2den — 50 —
4. Forpagter Bülow, Mørup . 3die — 25 —

3die Klasse: Hopper.

1. Grev Holstein Holsteinborg . Kongepr. 150 Rbd.
2. Peter Rasmussen, Hølstrop pr.
Biborg 1ste — 75 —
3. Ole Jensen, Trællose pr. Næstved 2den — 60 —
4. Niels Christian Olsen i Baldby 3die — 40 —
5. Jens Tang, Bemming pr. Biborg 4de — 25 —

Hornbøg.

Malkesvæg.

1ste Klasse.

1. Grandjean, Dregaard Kongepr. 100 Rbd.
2. Rasmussen, Lovisenlyst . . 1ste Pr. 50 —
3. Andersen, Gundersløvholm . 2den — 25 —

2den Klasse.

1. Andersen, Gundersløvholm . Kongepr. 75 Rbd.
2. Bøch, Baldbygaard 1ste Pr. 40 —
3. Søren Christensen, Durupgaard 2den — 20 —

3die Klasse.

1. Andersen, Gundersløvholm. . .	Kongrepr.	50 Rbd.
2. do. do.	1ste Pr.	15 —

4de Klasse.

1. Hans Christiansen, Bierstev.	Kongrepr.	80 Rbd.
2. Bøch, Baldbygaard.	1ste Pr.	50 —
3. do. do.	2den	40 —
4. Andersen, Gundersløvholm.	3die	30 —
5. do. do.	4de	20 —

5te Klasse.

1. Andersen, Gundersløvholm.	Kongrepr.	50 Rbd.
2. do. do.	1ste Pr.	30 —
3. Willum Larsen, Gundsølille.	2den	25 —
4. Lunn, Rønnebekøholm.	3die	20 —

6te Klasse.

1. Carl Giefes Enke, Sigersted.	Kongrepr.	30 Rbd.
2. Andersen, Gundersløvholm.	1ste Pr.	20 Rbd.
3. do. do.	2den	15 —

Fedeqvæg.

1ste Klasse.

1. Statsraad Bruun til Åsmildkloster pr. Viborg.	Kongrepr.	100 Rbd.
2. Bartels, Carolineføeg pr. Heide.	1ste Pr.	40 —
3. Møller, Sødringholm pr. Randers.	2den	20 —

2den Klasse.

1. Jens Andersen, Hallagergaard pr. Viborg.	Kongrepr.	75 Rbd.
2. Salling Landboforening.	1ste Pr.	20 —

3. Hansen, Bjerggaard pr. Lemvig. 2den Pr. 20 Rbd.
3die Klasse.

1. Faddersbøl, Bestergaard pr.
Thisted. Kongepr. 50 Rbd.
4de Klasse.

1. Bartels, Carolinentoeg pr. Heide. Kongepr. 80 Rbd.

2. Claus Beyer, Skads. Pr. 25 —

3. P. Rasmussen, Hilstrup pr.
Viborg. — 25 —

4. P. Rasmussen, Hilstrup pr.
Viborg. — 25 —

5. Bartels, Carolinentoeg pr. Heide. — 25 —

5te Klasse.

1. Faddersbøl, Bestergaard pr.
Thisted. Kongepr. 50 Rbd.

6te Klasse.

1. Sager fra Hyrup i Angeln. . Kongepr. 30 Rbd.
Faar.

U d f a a r.

1ste Klasse.

1. Tesdorpf, Durupgaard pr. Ny-
kjøbing. Kongepr. 50 Rbd.

2. Tesdorpf, Durupgaard . . . en Pr. 35 —

2den Klasse.

1. Tesdorpf, Durupgaard . . . Kongepr. 25 Rbd.

2. Zoega, Bødstrup pr. Slagelse. Pr. 25 —

3die Klasse.

1. Tesdorpf, Durupgaard . . . Kongepr. 30 Rbd.

2. Forpagter Mertens, Tegholm. Pr. 25 Rbd.

4de Klasse.

1. Tesdorpf, Durupgaard pr. Ny-
kjøbing.	Kongepr. 15 Rbd.
2. Mertens, Tegholm pr. Roeskilde.	Pr. 15 —

K j ø d f a a r.

1ste Klasse.

1. Brown, Bedbek.	Kongepr. 50 Rbd.
2. Bøch, Baldbygaard.	Pr. 35 —

2den Klasse.

1. J. Lange, Niiso pr. Roeskilde.	Kongepr. 25 Rbd.
2. Frisenette, Gl. Kongevei. . . .	Pr. 25 —

3die Klasse.

1. Forpagter Ludvigsen, Stendel-
strup pr. Njoge.	Kongepr. 30 Rbd.
2. Branth, Klarupgaard pr. Aalborg	Pr. 25 —

4de Klasse.

1. Hörbroe, Tønder.	Kongepr. 15 Rbd.
2. Frisenette, Gl. Kongevei. . . .	Pr. 15 —
3. Branth, Klarupgaard.	— 15 —
4. Mackeprang, Rassebølle pr. Faa-
borg.	— 15 —

Sviin.

1ste Klasse.

1. Branth, Klarupgaard.	Kongepr. 40 Rbd.
2. Steen, Tandrup pr. Thisted. . . .	— 40 —
3. Lorenzen, Helsingø.	1ste Pr. 35 —
4. Nyeland, Korsør.	2den — 30 —

2den Klasse.

1. Wulff, Faurholm.	Kongepr. 25 Rbd.

2. Rundin, Underup Mølle.	Kongrepr.	25 Rbd.
3. Kammerraad Rasmussen, Lovi- senlyst.	1ste Pr.	20 —
4. Tesdorpf, Durupgaard.	2den —	15 —
3die Klasse.		

8. Grandjean, Dregaard.	Kongrepr.	40 Rbd.
2. Mackeprang, Rassebølle.	—	40 —
3. do. do.	1ste Pr.	35 —
4. Lorensen, Helsingø.	2den —	30 —
5. Sørensen, Sorø.	3die —	15 —
4de Klasse.		

1. Rundin, Underup Mølle.	Kongrepr.	15 Rbd.
2. Steen, Tandrup.	—	15 —
3. do. do.	1ste Pr.	10 —
4. Wulff, Faurholm.	2den —	10 —

Catalog Nr. 44, 45, 46, og 47 Hr. Brown, fra Vedbek, Grise af Berkshire Racen udmærkede sig ved overordentlig Fiinhed, men fandtes ikke passende til det danske Agerbrug.

Resultatet af Premie-Uddelingen var saaledes følgende:

For Hingster, Hopper og Plage tilkjendtes:

8 Premier til Concurrenter fra Sieland, ialt af Beløb	675 Rbd.
1 Premie — en Concurrent — Fyen	70 —
5 Premier — Concurrenter — Jylland	605 —

For Malkeqvæg:

21 Premier til Concurrenter fra Sieland	785 Rbd. *)
---	-------------

*) Med Hensyn til Udsaldet af Malkeqvægets Bedømmelse ere i de offentlige Tidender fremsatte nogle Anker, hvilke

For Fedeqvæg.

10	Premier til Concurrenter fra Jylland.	410	Rbd.
1	do. — en Concurrent i Slesvig.	30	—
3	do. — Concurrenter i Holsteen.	145	—

Proprietair Valentiner paa Gjeddesdal har fundet sig foranlediget til at insødegaae paa Grund af sit Forhold til Foretagendet, idet han som Formand i Sub-Comiteen for Dyrffuet forestod dets Ordning. Hans Udtalelse herom i Berl. Tid. af 20 Octbr. troe vi det passende ved denne Leilighed at optage:

„Man har sagt, at Bestyrelses-Comiteen ikke var berettiget til at vælge Dommerne over Dyrene; dertil maa jeg svare: at Comiteen kun fulgte en gammel Praxis, som, saavidt mig bekjendt, er fulgt ved de forrige Møder; jeg maa ogsaa antage, at det har været Forsamlingens Mening, da ikke en Stemme hævede sig, før at forlange Dommerne valgte af Forsamlingen, ikke engang, da alle Dommernes Navne oplæstes af Præsidenten; forresten vilde Comiteen vist gjerne have været fritaget for at gjøre dette Valg, som navnlig har paaført mig en betydelig Correspondance. Comiteen var nemlig allerede i Sommer bleven enig om de Mænd, til hvilke man vilde henvende sig for at sikke sig deres Hjælp som Dommere, og tog man, hvad Malkeqvæget angik, især Hensyn til, at de vare i Besiddelse af de bedste Meierier; desværre kunde og vilde mange hæderlige Mænd ei modtage det dem tiltænkte Hverv, og andre maatte tilkaldes. Kun een Mand iblandt dem var ikke Meieri-Eier, nemlig Dvæghandler Bruun, om hvis Dygtighed der foreligge Publicum Attester fra flere hæderlige Meieri-Eiere i Landets forskjellige Egne, og som paa ingen Maade kunde forbigaaes ved denne Leilighed, hvor det System, for hvilket han har arbejdet, skulde finde sin Dom. Jeg troer forresten ikke, at nogen Mening har reist sig imod de

For Uldfaar:

3 Premier til Concurrenter i Siælland 65 Rbd.
 5 do. — en do. paa Falster 155 —

Mands Personlighed, som have paataget sig det utaknemlige Hverv at bedømme Malkeqvæget, jeg troer ei heller at en Forsamling af 12—1300 Medlemmer kunde have truffet et bedre Valg.

Endvidere ligger den Bebreidelse nær, skjøndt den ikke udtrykkelig er udtalt: at Comiteen skulde have foreskrevet Dommerne Regler eller en Bedømmelsesmaade, som var urigtig; lad os betragte Comiteens Færd i den Henseende. Den har givet Dommerne frie Hænder, kun har den forlangt, at Bedømmelsen skulde finde Sted efter Points, hvilket steer ved alle, mig bekendte Dyrskuer i Ind- og Ublandet, og at Guénons System ikke maatte tillægges større Vægt, end Halvparten af samtlige Points, netop fordi man i mange Egne af Landet har ladet dette System havt for stor en Indflydelse paa Bedømmelsen. Heraf sees altsaa, at Comiteen allerede i Forveien havde den samme Mening, som den, der gjorde sig gjældende ved Forsamlingens Afstemning; jeg haaber derfor, at man vil finde Comiteen retfærdiggjort i denne Sag. — Hvad min egen personlige Mening angaaer, da kan der ingen Tvivl finde Sted idet jeg siden Landmandsmødet i Odense har staaet som Modstander ligeoverfor Hr. Andersen og har formænt, at om ogsaa den bedste Malke kunde udvælges efter Guénons System, saa vilde dog andre Grunde, der ere for vidtløftige at udvikle i disse Linier, tale for, at vi ikke tilfødesatte de ydre Former meer, end høist nødvendigt er.

Det maa ikke forundre Noget, at Bedømmelsen af Malkeqvæget har fundet Mishag; det var at forudsee, og vilde have fundet Sted, om ogsaa Forsamlingen havde

For Rjødjaar:

6	Premier til Concurrenter	i Siælland	180	Rbd.
2	do. — do.	i Jylland	40	—
1	do. — en Concurrent	i Slesvig	15	—

udvalgt Dommerne; det er nu ikke mere muligt, at lade andre Mand foretage den samme Bedømmelse; men Comiteen vil bekjendtgjøre i Beretningen om Mødet den vel affattede Bedømmelse over alle Dyrene til Landmændenes Overveielse; dog maa jeg endnu tilføie nogle Bemærkninger, som ere nødvendige for at Bedømmelsen af Malkeqvæget kan blive betragtet af Andre i det rette Lys.

1) Dyrenes Antal var saa stort, at en heel Dag kun var tilstrækkelig for Dommerne til at see Dyrene een Gang igjennem, hvilket neppe kan antages for tilfredsstillende.

2) Malkeqvæget, der kun var maadelig repræsenteret, bestod af saa heterogene Dyr og Racer, at det neppe kunde bedømmes efter de samme Principer, hvilket Ingen kunde vide, før Dyrene fremstilledes.

3) De bedste Malke dyr vare meget slet fødrede og vilde i en bedre Fodertilstand have frembudt et bedre Skue.

Forresten maa den ærede Angriber ikke troe, at den Misnøie, der er yttret over Malkeqvægets Bedømmelse er afgjørende for Sagen; slige Ittringer henkastes af Enkelte, gjentages af Andre og finde Gjenklang uden Grunde; Publicum vil have Noget for Diet, og skulde vi tillægge Malkekøer efter de Tegn, der behage Mængdens Dinc, saa ville vi neppe naae vert Maal; jeg siger det ei for at forsvare Dommen, men kun som en almindelig Bemærkning; mine Forretninger ved og før Dyrskuet tillode mig ei at see Qvæget saaledes, at jeg selv kunde have en begrundet Mening derom, meget mindre kunde affige en Dom.

For Sviin:

10	Premier til Concurrenter	i Siælland	245	Rbd.
1	do.	— en Concurrent paa Falster	15	—
2	do.	— Concurrenter i Fyen	75	—
4	do.	— do. i Sjælland	105	—

Da jeg maa antage, at det ikke har været Meningen at ville angribe Mand, der med største Beredvilighed have offret Tid og Kræfter paa et lidet tilfredsstillende Arbejde; men at man har villet befordre en god Sag, saa vil jeg ved denne Leilighed søge at fremhæve de interessante Sider ved Dyrskuet for den tænkende Landmand.

Det maa være paafaldende for Enhver, at der endnu i et Land, hvor Halvparten af Landets Indtægt skyldes Dvægavlen og hvor denne Halvpart igjen i tvende omtrent lige Dele fordeler sig inellem Indtægt af Malkqvæg og Fedeqvæg, — kunde være deelte Meninger om, hvad man forlanger af en Malkko og en Ko, der skal levere Aftom, der egner sig til Fedeqvæg. Det maa gjøre det klart for os, at Fordringerne til Dvæget i Landets forskellige Egne maae være forskellige efter Jordmonnet, Klima, Foder og andre Forhold; det vil da findes at i nogle Egne vil den største Nytte drages ud af den lille Ko, som ikke er andet end Malkko, og som af den mindste Føde giver det største Udbytte, denne Ko vil altid med Hensyn til Formen staae tilbage for de Andre; den bedste Malkko er, som bekjendt, kantet og altid mager. I andre Egne vil man foretrække den Ko, som med stor Malksevne forener en vis Fodeevne; der vil man kunne tage større Hensyn til de smukkere Former. I endnu andre Egne vil Fedeqvæget være det fremherskende; dertil vil der stilles andre Fordringer og her vil især den smukke Form tages i Betragtning. Naturlig

Udenfor Premie-Concurrencen vare fremstillede nogle af det Kongelige Stutteries Hingster og Hopper samt en Hs. D. Prinds Frederik af Hessen tilhørende Hingst.

Af Hornqvæget tildrog sig især Opmærksomhed de af Hr. Bartels i Ditmarsken fremstillede Hoveder,

maa man ved Bedømmelsen af Landets forskellige Dvæg-racer fra forskellige Egne følge forskellige Principer og det skulde glæde mig, hvis dette Dyrstue skulde have givet Anledning til en nærmere Drøftelse af disse Principer, og jeg vil haabe at mange Landmænd i forskellige Egne ville forene sig for at afhandle denne Sag, der ikke egner sig til at behandles i offentlige Blade.

Da det lader til, som om det Guénonske System skal bære Skylden for al Misnøien ved Dyrstuet, saa nødes jeg til en Bemærkning, som jeg dog maa bede meget om ikke at misforstaaes af dem, det angaaer; jeg vilde nemlig ønske, at de Mænd, som saa ivrigt have virket for at udbrede Kundskab om og Anerkjendelse af Guénons System, tillige havde været dem, der ikke alene havde forstaaet at udvælge den bedste Malkelo, men ogsaa ved hensigtsmæssig Behandling og Fodring at drage den største Indtægt af den; de vilde da meget lettere være komne til Maalet. Intet er mere indlysende, end naar man siger: A. eller B. har en Halvpart mere Indtægt af sine Køer end nogen Anden i Egnen, som fodrer godt og det alene fordi han forstaaer at udvælge Køerne efter Tegn, som ere Andre ubekjendte; da stræbe alle Andre efter at lære disse Tegn at kjende, — og Systemet har vundet Seier. — Jeg haaber derfor, at factiske Beviser efterdags vilde begrunde Guénons Systems Anvendelighed, og stille det, ved Bedømmelsen af Dyrene, paa det Standpunct, som det efter moden Erfaring hertilands fortjener.

der udmærkede sig ved en ualmindelig Størrelse; de vare af engelsk Herkomst.

I Anledning af denne Landmandsforsamling var ogsaa foranstaltet en Udstilling af Jordbundsprøver, Agerdyrknings- Skov- og Have-Producter, Huusflids- Frembringelser og Agerdyrkningsredskaber. Hs. Maje- stæt Kongen havde allernaadigst indrømmet Christians- borg Slots Ridehuus til denne Udstilling, der kan be- tragtes som den første i sin Art her i Landet med Hen- syn til Rigtigheds af de udstillede mangehaande Gien- stande, hvad især skyldes Justitsraad og Committeret Dr. Poulsen, hvis rastlose Bestræbelser for at bringe denne smukke og rige Udstilling istand fortjener særde- les at paaskønnes. Han var i saa Henseende ogsaa bleven understøttet dels af de danske Consulere og An- dre i Udlandet, hvorfra adskillige interessante Gienstande vare indsendte, dels — ved det Heles Ordning — af forskiellige herværende Mænd; deriblandt Gartner Bent- zien, Justitsraad Biørnsen, Theatermaler Christensen, Etatsraad Drewsen og Handelsgartner Frisenette.

Denne storartede og smagfulde Udstilling, der gjorde dem, der havde forestaaet Arrangementet, megen Ære, frembød navnlig et glædeligt Bidnesbyrd om det Ud- viklingsstrin, vort Land har naaet i landlig Production. De fremlagte indenlandske Prøver af de her almindelig dyrkede Kornarter kunde i det Hele, hvad Qvalitet og Vægt angaaer, godt maale sig med de lignende Korn- prøver, som til Sammenligning vare hidbragte fra Ud- landet og ved denne Leilighed udstillede. Bl. a. fand- tes ogsaa Prøver af indenlandsk Mais (fra Baldby-

gaard ved Slagelse), samt af Balmue og Dodder. — Vort Havevæsen var særdeles riigt repræsenteret ved et Udvalg af fortrinlige Træfrugter, Druer etc., saavel som af Kaalearter og andre Grønsager, (deriblandt Hvidkaalshoveder fra Ringkjøbing til en Bægt af 20 \mathcal{R} pr. Stk.), Kaalearabi til en Bægt af 7—8 \mathcal{R} , Kunkelroer, nogle til en Bægt af 13—15 \mathcal{R} , Turnips, hvoraf nogle veiede 5—6 \mathcal{R} , Gulerødder, Græskar, hvoraf fandtes et Exemplar til en Bægt af 108 \mathcal{R} . — Kaalearabi og Turnips vare endda ikke i Aar saa store som de pleie at blive i en middelmaadig Sommer. — Det var ikke blot Gartnere, men ogsaa Landmænd, der havde beriget Udstillingen med deslige seeværdige Prøver af Rodfrugter etc. En væsentlig Andeel i denne Berigelse havde iøvrigt Selskabet for Have dyrkningens Fremme.

En stor Deel fortrinlige Meieriproducter vare fremstillede; Smørret for største Delen i $\frac{1}{2}$ Tønder. De derfor tildeelte Premier vare:

A. Smør.

1. Propr. Wgidius til Dvistrup. Kongepr. 100 Rbd.
2. Forpagter J. A. Hofman (Bang)
paa Svenstrup en Pr. 100 —

B. Øste.

1. Forpagter Plougborg paa Lunde-
rup, for Efterligning af frem-
mede Øste. Kongepr. 25 Rbd.
2. Forpagter N. Plougborg paa Nør-
holm, for Efterligning af frem-
mede Øste. Pr. 25 —

3. Forpagter Abrahamson paa Aunsberg, for Meieriofte af skummet Mælk Kongepr. 25 Rbd.
4. Gaardeier J. Madsen, Hastrup, for Sødsmælksoft. — 25 —
C. Saltet Kjød.

1. Grosserer A. N. Hansen, Kjøbenhavn, for saltet Kjød. Kongepr. 100 Rbd.
2. Slagter Bune i Varde, for Fedt i Blære. Pr. 25 —

Af Dyrproducter saaes fremdeles en Mængde Udprøver fra Ind- og Udlandet, samt Bor, Honning og Silke.

Af Huusflids- og Haandværks-Frembringelser, forsaavidt de vare Gienstand for den landlige Industri, fandtes over 150 Prøver, der for en stor Deel frembød megen Interesse. Deriblandt saaes meget vel udførte Arbejder i Træ, Jern, Leer, flettede Sager af Siv, Straa etc., uldent Bindetoi, Hvergarn, Lærreder m. v. — Hvad der endmere havde Krav paa Landmandens særlige Opmærksomhed vare de mange baade indenlandske og fremmede Agerdyrkningsredskaber, som her fandtes, hvoriblandt adskillige fra England og Amerika hidkomne, for en stor Deel tilhørende Indenrigsministeriet og Landhuusholdningssekskabet. Ved at beramme Tiden til Landmandsmødets Afholdelse havde man væsenligt taget Hensyn til, at Deeltagerne kunde under deres Ophold i Hovedstaden ogsaa faae den i Aar foranstaltede smukke Industri-Udstilling (paa Christiansborg Slots Ridebane) at see, der endnu var til-

gængelig under Mødet, og hvori fandtes mange her i Landet forfærdigede Agerdyrknings-Medstaber og Maskiner, deriblandt adskillige af ny Construction.

Af de Premier, som af den af Etatsraad Westenholtz stienkede Sum tildeeltes ved Product-Udstillingen, ville vi indskrænke os til her at nævne Følgende:

Bødker Martinsen paa Frederiksværk, for en Smørtierne	10 Rbd.
— Joh. P. Olsen i Nyhuus ved Glensborg, for en Smørtierne	10 —
Smed Reimers i Rivaa ved Helsingør, for et Sæt Medstaber til Nedgravning af Drainrør	20 —
Arvesæster Schroll, Ryffensgade ved Odense, for Prøve af Hør, stærk, ualmin- delig lang og særdeles omhyggelig behandlet	25 —
Skolelærer Jørgensen, Lømmerup i Siæl- land, for Hør af fortrinlig Bestaff.	15 —
Karen Krillesen, født Agerlin, i Sundby- vester paa Amager, for tørrede Grønsager til Skibsforsyning	10 —

Hovedstadens vigtigste Musæer og andre offentlige Samlinger saavel som Arsenalet og de Kongelige Skibsværster paa Holmen, Driverierne i Rosenborg Have, Gamsf's & Lund's, Baumgartens og Burmeisters og flere mechaniske Etablissementer vare tilgængelige paa bestemte Tider udelukkende for Forsamlingens Medlemmer i Løbet af Mødedagene. Der var i det Hele fra

mange Sider, baade af Autoriteter og Private, viist Landmændene megen Belvillie ved denne Leilighed. Saaledes havde bl. A. vedkommende Dampfskibeiere indrommet fri Dverforsel for Kreaturerne, der fra de andre Provindser hidkom til Dyrskuet. Særlig bør fremhæves de Begunstigelser, som Hs. Majestæt Kongen allernaadigst lod Foretagendet tilflyde, og hvorved bl. A. erholdtes til Product-Udstillingen et saa heldigt Locale som Ridehuset ved Slottet. En af de sidste Dage, medens denne Udstilling stod aaben, beæredes den med Hs. Majestæts allerhøieste Besøg, hvorimod Allerhøiøstamme var ved Upasfeligbed forhindret fra at overvære Dyrskuet.

Den sidste Middag var for Medlemmerne foranstaltet en festlig Dinée i Casino's store Sal, ved hvilken Leilighed, umiddelbart efter at Hs. M. Kongens Skaal var udbragt af Formanden Kammerherre Sehestedt Juel, Hr. Geheimeconferentsraad Collin's Skaal udbragtes af Viceformanden Grev Holstein til Holsteinsborg, som navnlig fremhævede Hs. Excellences udmærkede Fortienester af det danske Agerbrug, isærdeleshed som Landhuush. Selskabets mangeaarige, dygtige og virksomme Præsident, ligesom Greven erindrede om, at det for en væsentlig Deel skyldtes Hans Excellence, at denne Landmandsforsamling var kommen i Stand.

En Mængde af Medlemmerne samledes hver Aften i Hotel d'Angleterre. De forskiellige Klasfer af Landeiendomsbesiddere, indbefattende endeel Repræsenter for den hæderlige Bondestand, blandede sig ogsaa her ret gemytligt imellem hverandre og samtlige Til-

stedeværende vandt sikkert megen Tilfredsstillelse af den felftabelige Underholning, som her frembød sig, idet en livlig Stemning og cordial Tone var fremherskende uden at overstride en vis sømmelig Takts rette Grændser.

De mange Landmænd, som fra forskiellige Egne traf sammen ved denne Leilighed efter fuldbragt gunstig Indhøstning, havde her en smuk Anledning til at fornye ældre Bekendtskaber og Forbindelser og stifte nye og til at vinde en velkommen Sindsopmuntring. Mange Beviser paa giensidig personlig Belvillie som og mange mundtlige Meddelelser over Landbostandens fredelige for Statens Flor saa vigtige Sysler bleve udverlede i Løbet af disse muntre Dage, som sikkert hos Deeltagerne ville efterlade et velgiørende Indtryk.

Den Deeltagelse for Ulykken og den Goddædighed imod Nødblidende, der udmærker de Danske, fandt ogsaa ved nærværende Sammenkomst et skönt Udtryk, idet der, efterat Medlemmerne vare blevne opfordrede til, inden de adskiltes at komme de nylig i Stormveir forulykkede nordfjællandske Fiskeres Efterladte til Hiælp, indsamledes i dette Niemed en ikke ubetydelig Sum, der vidnede om, at en heldig Forening af Eynen og Villien var tilstede hos Giverne.
